

Zarządzenie 84/2015
Wójta Gminy Wilkołaz
z dnia 31 grudnia 2015 roku

w sprawie wyznaczenia szlaków turystycznych na obszarze gminy Wilkołaz.

Na podstawie art. 30 ust.1, w związku z art. 7 ust. 1 pkt. 10 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2015 r. , poz. 1515) zarządza się, co następuje:

§ 1

Wyznacza się dwa szlaki turystyczne na obszarze gminy Wilkołaz.

Trasy szlaków wyznacza się zgodnie z załącznikiem Nr 1 do niniejszego zarządzenia:

- **szlak Nr 1 „Uroki Ziemi Wilkołaskiej”,**

- **szlak Nr 2 „Szlakiem dawnych dworów w gminie Wilkołaz”.**

Charakterystykę poszczególnych szlaków oraz opis techniczny zawiera załącznik nr 2.

§ 2

Szlaki udostępnia się w okresie od 1 kwietnia do 31 października każdego roku.

§ 3

Oznaczenie szlaków turystycznych powierza się P. Grażynie Kamińskiej – podinspektorowi ds. gospodarki przestrzennej i ochrony środowiska.

§ 4

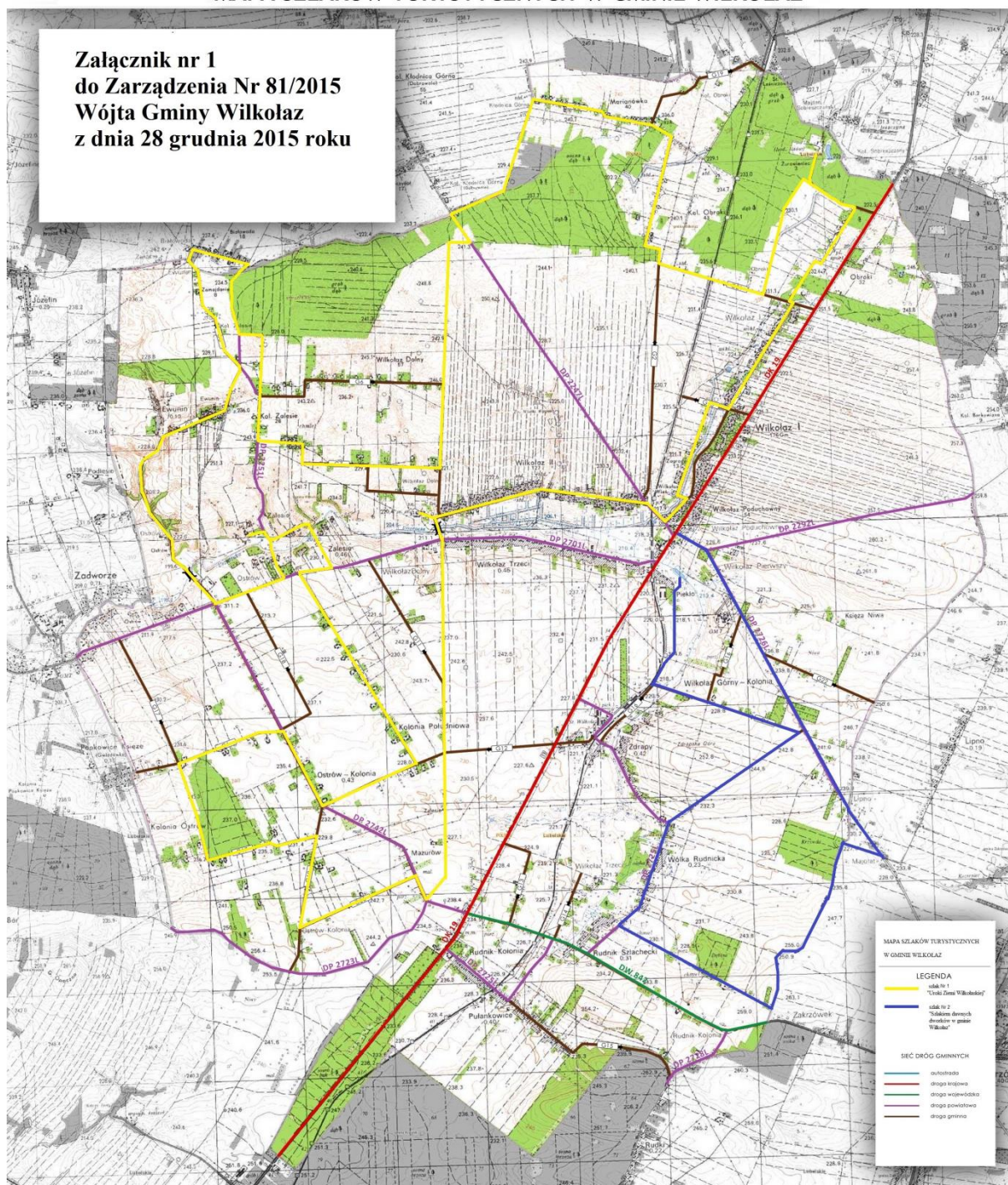
Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania i podlega podaniu do publicznej wiadomości.

Wójt Gminy Wilkołaz

Paweł Głąb

MAPA SZLAKÓW TURYSTYCZNYCH W GMINIE WILKOŁAZ

Załącznik nr 1
do Zarządzenia Nr 81/2015
Wójta Gminy Wilkołaz
z dnia 28 grudnia 2015 roku

Szlak turystyczny Nr 1 „Uroki Ziemi Wilkołaskiej”

„Wilkołaz Pierwszy – Wilkołaz Górny – Rudnik Szlachecki – Wólka Rudnicka – Zdrapy – Wilkołaz Górny – Wilkołaz Pierwszy”

Dystans: ok. 16,8 km

Przebieg trasy: Wilkołaz Pierwszy (obok cmentarza „dawnego”) - 0,4 km – Wilkołaz Pierwszy (cmentarze) – 0,8 km - Wilkołaz Górny (dawny folwark ordynacki wraz z pozostałością parku dworskiego) 4,0 km – cmentarz w lesie „Krzywda” – 2,0 km - Rudnik Szlachecki – 3,0 km - Wólka Rudnicka – Zdrapy – Wilkołaz Górny - 5,2 km – Wilkołaz Pierwszy

Krótką charakterystyka:

Szlak turystyczny prowadzi przez urokliwe zakątki wilkołaskiej ziemi. Rozpoczyna się w Wilkołazie Pierwszym, przy cmentarzu grzebalnym „dawnym”. Dalej biegnie drogą powiatową w kierunku Zakrzówka zbaczając dwukrotnie do dawnej siedziby folwarku ordynackiego w Wilkołazie Górnym, drugi raz na drogę gminną, gdzie rozpościera się widok na dolinę rzeki Urzędówki, skąd wiedzie do cmentarza wojennego z I wojny światowej w tzw. lesie „Krzywda” wpisanym do rejestru zabytków woj. lubelskiego. Następnie szlakiem pielgrzymkowym św. Jakuba biegnie obrzeżami lasów „Krzywda” i „Dębina” do Rudnika Szlacheckiego, następnie do Wólki Rudnickiej. Dalej drogą gminną do Wilkołaza Górnego i Wilkołaza Pierwszego w części zwyczajowo nazwanej „Poduchowne” do zbiornika wodnego przy rzece Urzędówce (pozostałość po folwarku gruntownie przebudowanego w XXI w.).

Ciekawe miejsca na szlaku i ciekawostki:

- ★ Pierwotna nazwa gminy Wilkołaz brzmiała Wielkie Łazy, później – Wilkołas. Jej nazwa jest prawdopodobnie związana z występowaniem dużych kompleksów leśnych, jak również istnieniem przejść wśród moczarów bagiennych tzw. łązów.

Z historii: Pierwsze informacje o Wilkołazie pochodzą z XIV w. Był on wtedy wsią królewską, która od 1325 roku została parafią. Dobra wilkołaskie kolejno znajdowały się w rękach: Gorajskich, Łęczyńskich, książąt Olelkowiczów, Słuckich i Zamoyskich. Blisko 11 lat wikariuszem parafii w Wilkołazie był ks. Piotr Ściegienny, organizator i przywódca Związku Chłopskiego podczas Powstania Styczniowego.

- W Wilkołazie Pierwszym przy skrzyżowaniu drogi Lublin – Kraśnik z drogą Wilkołaz – Zakrzówek, gdzie rozpoczyna się trasa szlaku rowerowego znajduje się najstarszy cmentarz grzebalny zwany „dawnym”, istniejący zapewne od początku XIX w. Pochówków zaprzestano na nim w 1843 r. Obecnie na jego terenie brak nagrobków, w jego centrum znajduje się rzeźba przedstawiająca Chrystusa Błogosławiącego, po bokach którego znajdują się trzy mogiły symboliczne z pomnikami: pomnik poległych w czasie II wojny światowej, pomnik powstańców styczniowych 1863 r. oraz pomnik poległych w czasie I wojny światowej.

Po przejechaniu ok. 400 m po stronie lewej znajduje się cmentarz zwany „starym”, który funkcjonował w latach 1848 – 1926 i jest wykorzystywany obecnie. Widocznym elementem cmentarza jest murowana kaplica rodu szlacheckiego Guzowskich, zbudowana w 1886 r. Na uwagę zasługują również nagrobki księży pracujących w tutejszej parafii – w tym ks. Ignacego Górskiego. Ten niezwykle proboszcz prowadził zakład stolarski przy parafii i swoich czeladników wyprawił do powstania styczniowego; udzielał również pomocy prześladowanym.

Następnie mijamy niewielką wieś o nazwie Wilkołaz Górny, powstałą na bazie folwarku należącego do ordynacji Zamoyskich, wzmiankowanego w latach 30-tych XIX w. W 1937 r. dobra poordynackie zostały nabyte przez Bank Rolny i rozparcelowane. Według zachowanych planów archiwalnych i opisów, w 1936 r. w skład folwarku wchodził drewniany parterowy dwór z facjatką na osi, siedem budynków murowanych i cztery drewniane. Do zespołu od południowego – zachodu przylegał park. Obecnie zachował się tylko jeden budynek gospodarczy, gruntownie przebudowany na mieszkalny oraz szpalery drzew wokół dawnego sadu.

★ Ciekawostką jest informacja, że z inicjatywy dziedzica Jana Kleniewskiego z Wilkołaza Górnego, Wotarowicza – kierownika szkoły w Wilkołazie, Jana Samoleja – felczera z Wilkołaza Pierwszego i Jakuba Gruszki z Wilkołaza Drugiego zostało założone w Wilkołazie w 1929 r. Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”, które miało na celu patriotyczne i sportowe wychowanie młodzieży, przyszłych obrońców Ojczyzny. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że Towarzystwo „Sokół” 7 września 1933 r. brało udział w 70-rocznicy bitwy Powstania Styczniowego z 7 września 1863 r. pod Batorzem, gdzie zginął Pułkownik Marcin Borelowski – Lelewel i poświęceniu pomnika na cmentarzu parafialnym założonym na terenie dawnego grodziska z VIII – XI w. zwanego „zameczyskiem Batorego” w Batorzu. Tabliczka o treści : „Ten symbol broni powstańczej składa w hołdzie bohaterom Towarzystwo Gimnastyczno – Sportowe „Sokół” Gniazdo Wilkołaz” znajduje się na tym pomniku.

Wracając do trasy głównej szlaku kierujemy się w górę drogą powiatową i skręcamy w drugą odnogę (wzdłuż drogi gminnej) w celu dotarcia do punktu widokowego – dolina rzeki Urzędówki.

Zawracamy do trasy głównej szlaku. Jadąc w kierunku Zakrzówka, w Wilkołazie Górnym przy drodze, niedaleko miejscowości Lipno, w przydrożnym rowie porośniętym od niepamiętnych czasów barwinkiem, który kwitnąc tworzy błękitną namiastkę nieba, stoi drewniany krzyż. Na krzyżu umieszczony jest wizerunek Ciała Zbawiciela oraz napis „Jezu ufam Tobie”. Ów napis został przeniesiony z figury, która stała na tym miejscu od czasów przedwojennych.

Tuż przy szlaku św. Jakuba stoi kapliczka wykonana przez P. Szczepana Ignaczyńskiego i P. Stanisława Filę z wizerunkiem Chrystusa ukrzyżowanego ustawiona w 2002 r. w miejscu drewnianego krzyża, wybudowanego w 1920 r., jako wotum wdzięczności za zwycięstwo nad wojskami bolszewickimi. Następnie docieramy do skraju lasu zw. Krzywda w miejscowości Wólka Rudnicka, gdzie znajduje się cmentarz z I wojny światowej.

- Las Krzywda jest największym cmentarzem wojennym w gminie. Na obszarze ponad 1 ha pochowani są żołnierze armii austro –węgierskiej (188 w tym 9 oficerów) i rosyjskiej (282), którzy polegli w dwóch bitwach o Kraśnik w 1914 i 1915 roku. Na tym cmentarzu znajdują się szczątki polskich legionistów z I Brygady Legionów walczącej po stronie austriackiej.

Cmentarz nie jest wyodrębniony, jeszcze na początku lat 90-tych czytelny był w terenie jedynie dzięki starym, drewnianym krzyżom, obecnie został częściowo ogrodzony i oczyszczony. Krzyże zostały zastąpione potrójnym granitowym krzyżem i tablicą z napisem: „Cmentarz wojenny (żołnierze armii austrowęgierskiej i rosyjskiej 1914 – 1915). Pro patria moruti. Cześć ich pamięci.”

Las Krzywda jest typu mieszanego świeżego. Bogaty w drzewostan dębowo – sosnowy z domieszką graba. Występują tu rośliny chronione: lilia złotogłów, kalina koralowa, konwalia majowa, przytulia wonna. Należy zwrócić uwagę na zajęte gniazda myszołowów, czynne nory borsuków. Z rzadkich ptaków można spotkać tu ortolana.

Dalej granicą gminy Wilkołaz i Zakrzówek jedziemy do wsi Rudnik Szlachecki, gdzie znajduje się las chłopski tzw. „Dębina”. Jest to las mieszany świeży, a w nim rzadkie rośliny: lilia złotogłów, orlik pospolity, parzydło leśne, pierwiosnek lekarski, sierpnik barwiarski.

Z historii: Miejscowość pierwszy raz wzmiankowana w 1421 r., przy okazji nadania przez Władysława Jagiełłę – Stachnie, wdowie po Henryku z Suchej i ich synom Stanisławowi, Mikołajowi, Jakubowi, Janowi i Bartoszowi 12 łanów ziemi w dąbrowie (lesie) po obu stronach rzeki Rudnik, celem lokacji wsi na prawie średzkim. Nowo założona wieś miała stać się dziedziczną własnością. W zamian król zastrzegł sobie obowiązek stawiania na wyprawy wojenne z dwoma kuszami i końmi wartymi pięć grzywien. W 1470 r. wymienione są dwa folwarki, z których płacona jest dziesięcina plebanowi w Wilkołazie. Ponadto znajdowały się tu dwie karczmy; klasztorna i sołtysia. Obecnie nie zostały zachowane.

Następnie udajemy się do wsi Wólka Rudnicka, mijając kapliczki i krzyże przydrożne. Jest to niewielka miejscowość założona zapewne na początku XIX w., gdyż dopiero wówczas pojawia się na kartografii i w materiałach źródłowych. Nie należała do ordynacji Zamoyskich ani pobliskiego majoratu Zakrzówek. Wieś w układzie Płn. – Płd., jednoznaczna, z obustronną zabudową, początkowo znacznie rozluźnioną, następnie zagęszczoną. Zwraca uwagę murowany dom nr 31 z lat dwudziestych XX w. z boniowanymi narożnikami i nieznacznym środkowym ryzalitem, zwieńczonym trójkątnym szczytem. W południowej części miejscowości znajduje się drewniany krzyż z ramionami zakończonymi kulami, postawiony po II wojnie światowej.

We wsi Wólka Rudnicka, po prawej stronie w dolinie rzeki Urzędówki rośnie fragment łągi olchowej z olszyną czarną i dobrze rozwiniętą warstwą krzewów w których można spotkać kruszynę i czeremchę. Charakterystycznym elementem łąg jest występowanie chmielu. Znajdują tu miejsce rzadkie gatunki ptaków – słowik szary i myszółw. W Wólce Rudnickiej na uwagę zasługuje gospodarstwo ekologiczne prowadzone przez miejscowych rolników. Jest to jedyne gospodarstwo w gminie i jedno z kilku w województwie o takim profilu.

- W Wólce Rudnickiej 17.03.1917 r. urodził się i wychowywał **Jakub CIOŁEK (1917-1942)** pilot. W 1936 r. ukończył Państwowe Gimnazjum im. St. Staszica w Lublinie, po czym wstąpił do Szkoły Podchorążych Lotnictwa w Dęblinie. W 1939 r., po uzyskaniu XII promocji, otrzymał nominację na podporucznika. Jako pilot-nawigator uczestniczył w wojnie obronnej w składzie 55 Samodzielnej Eskadry Bombowej. Był dowódcą trzyosobowej załogi samolotu P-23 "Karaś". Eskadra stacjonowała początkowo w Lidzie, a następnie na lotnisku polowym w Maryninie k/Radzynia. Trzeciego września klucz, w którym leciał ppor. Ciołek skutecznie bombardował kolumnę pancerną w okolicach Radomska. Nazajutrz w toku lotu rozpoznawczego samolot ppor. Ciołka został przypadkowo ostrzelany przez polską artylerię przeciwlotniczą i musiał przymusowo lądować. Ósmego września przy lądowaniu został ostrzelany przez Heinkla 111 i poważnie uszkodzony. W dniach 12-17 września eskadra z nadwyżką personelu latającego przez Brześć i Kowel dotarła do Łucka. Personel latający zniszczonych samolotów odjechał autobusami do Kołomyi, a 18 września przekroczył granicę z Rumunią i przedostał się do Anglii. Przydzielony do 301 Dywizjonu Bombowego w Hemswell wykonywał 6.08.1942 r. na samolocie Vickers-Wellington lot bojowy z zadaniem minowania portu Lorient. Samolot uszkodzony ogniem obrony przeciwlotniczej, rozbił się w rejonie celu. Załoga z wyjątkiem pilota, zginęła.

- Ppor. Ciołek został pochowany na cmentarzu Lorient-Kerentrech.

Z Wólki Rudnickiej udajemy się tzw. poprzeczką do miejscowości Wilkołaz Górny, następnie wzdłuż torów kolejowych udajemy się do ostatniego miejsca naszego szlaku tj. domu zakonnego sióstr urszulanek z lat 30 XX w. (obecnie w rękach prywatnych) i do zbiornika wodnego przy rzece Urzędówce (pozostałość po folwarku gruntownie przebudowanego w XXI w.).

Wokół zbiornika znajdziemy miejsce do wypoczynku.

Opis techniczny

1. Zaczynamy od dawnego cmentarza grzebalnego znajdującego się przy skrzyżowaniu DK19 oraz drogi powiatowej Wilkołaz-Zakrzówek
2. **KM START: 0+000** → Wyasfaltowaną drogą powiatową jedziemy w kierunku Zakrzówka. Po przejechaniu 1,0 km skręcamy w prawo w szutrową drogę gminną.
3. **KM START: 1+000** → Po przejechaniu 260 metrów drogą szutrową docieramy do miejsca atrakcyjnego widokowo na zbiornik wodny w Wilkołazie. **W tym miejscu zawracamy.**
4. **KM START: 1+260** → Po przejechaniu 260 metrów drogą szutrową docieramy do skrzyżowania z wyasfaltowaną drogą powiatową. **Na skrzyżowaniu skręcamy w prawo.**
5. **KM START: 1+520** → Asfaltową drogą powiatową jedziemy 260 metrów, po czym skręcamy **w prawo** w szutrową drogę gminną.
6. **KM START: 1+780** → Odcinkiem 650 metrów drogi szutrowej docieramy do miejsca, z którego możemy obserwować widok na rzekę Urzędówkę. **W tym miejscu zawracamy.**
7. **KM START: 2+430** → Pokonując 650 metrów gminną drogą o nawierzchni szutrowej docieramy do skrzyżowania z drogą powiatową. Na skrzyżowaniu **skręcamy w prawo.**
8. **KM START: 3+080** → Po przejechaniu 3,1 km asfaltową drogą powiatową po prawej stronie wyłania się las. Dojeżdżamy do drogi gruntowej prowadzącej do lasu. W tym celu skręcamy **w prawo.**
9. **KM START: 6+180** → Po 500 metrach drogą gruntową dojeżdżamy do lasu Krzywda.
10. **KM START: 6+680** → Kontynuujemy jazdę drogą gruntową jadąc na wprost i nigdzie nie zbaczając przez 2,2 km. Po prawej stronie mijamy las „Dębina” i dojeżdżamy do skrzyżowania dróg gminnych. Na skrzyżowaniu **skręcamy w prawo** w gminną drogę szutrową.
11. **KM START: 8+880** → Szutrową drogą gminną jedziemy przez 2,9 km dojeżdżając do wyasfaltowanej drogi powiatowej. Na skrzyżowaniu **skręcamy w prawo.**
12. **KM START: 11+780** → Wyasfaltowanym odcinkiem drogi powiatowej jedziemy przez 1,3 km. W miejscu, gdy droga powiatowa, którą podążamy pod kątem 90° skręca w lewo, my odbijamy **w prawo** na drogę szutrową.
13. **KM START: 13+080** → Po przebyciu 1,8 km drogą szutrową dojeżdżamy do skrzyżowania dróg gminnych. Na skrzyżowaniu skręcamy **w lewo** w gminną drogę szutrową.
14. **KM START: 14+880** → Szutrową drogą gminną jedziemy przez 1,7 km, aż docieramy do kolejnego skrzyżowania dróg gminnych. Na tym skrzyżowaniu skręcamy w prawo w szutrową drogę gminną.
15. **KM START: 16+580** → Po przebyciu 1,1 km drogą szutrową skręcamy w prawo na łąki leżące tuż przy zbiorniku wodnym.
16. **KM START: 16+680** → Po przebyciu 100 metrów jesteśmy przy zbiorniku wodnym, gdzie szlak się kończy.

KONIEC KM: 16+780

Szlak turystyczny Nr 2 „Szlakiem dawnych dworów w gminie Wilkołaz”

1. Wilkołaz Pierwszy – Obroki – Marianówka – Wilkołaz Drugi – Wilkołaz Dolny – Zalesie – Białowoda-Ewunin – Ostrów – Zalesie – Ostrów-Kolonia – Zalesie – Wilkołaz Dolny - Wilkołaz Trzeci – Wilkołaz Drugi – Wilkołaz Pierwszy

Dystans: ok 47,6 km

Przebieg trasy: Wilkołaz Pierwszy – Obroki – Marianówka – Wilkołaz Drugi – Wilkołaz Dolny – Zalesie – Białowoda - Ewunin – Ostrów – Zalesie – Ostrów-Kolonia – Zalesie – Wilkołaz Dolny - Wilkołaz Trzeci – Wilkołaz Drugi – Wilkołaz Pierwszy

Krótką charakterystyka:

Szlak turystyczny prowadzi przez urokliwe zakątki wilkołaskiej ziemi.

Rozpoczyna się w Wilkołazie Pierwszym, przy kościele parafialnym. Dalej biegnie drogami gminnymi przez Wilkołaz Pierwszy tzw. „Zagrody” i „Błonie”, następnie drogą w kierunku Obroków zahaczając odnogą na północ. Znajduje się tam urokliwy krajobrazowo rozległy staw łączący się w naturalny sposób z lasem w Żurawińcu (pozostałość po obiektach dworskich, wchodzących dawniej w skład dóbr ordynacji Zamojskich).

Przed Obrokami po stronie zachodniej szlaku mijamy kompleks leśny należący do Wilkołaza Drugiego, budynek szkoły podstawowej w Marianówce, wieś Marianówkę i udajemy się granicą gminy Wilkołaz i Borzechów do drogi powiatowej Wilkołaz-Borzechów. Następnie drogą gruntową i asfaltową gminną udajemy się do Wilkołaza Dolnego i Zalesia. Wjeżdżamy do wsi Białowoda gm. Borzechów i w drodze powrotnej wracamy drogą gminną Ewunin – Zamajdanie do Ewunina i Ostrowa i dalej drogami powiatowymi Wilkołaz – Urzędów i Zalesie – Białowoda. Docieramy do wąwozu lessowego biegnącego drogą gminną, zahaczając o „Okopek”. Następnie drogą w Zalesiu Południowym kierujemy się do Ostrowa-Kolonii przemierzając niewielkie odcinki dróg powiatowych Wilkołaz – Urzędów i Rudnik – Ostrów. Dalej ścieżka prowadzi drogami gminnymi, drogą gruntową granicami wsi Ostrów - Kolonia, Zalesie, Wilkołaz Dolny, Rudnik Szlachecki i Wilkołaz Trzeci do drogi Wilkołaz – Urzędów. Mostem w ciągu drogi gminnej Wilkołaz Dolny, Wilkołaz Drugi do Wilkołaza Pierwszego (kościół parafialny).

Ciekawe miejsca na szlaku:

Wycieczkę rozpoczynamy od kościoła parafialnego pw. Św. Jana Chrzciciela.

- Kościół został wybudowany w latach 1648 – 1653 kosztem starosty kałuskiego ordynata Jana Zamoyskiego. Świątynię wielokrotnie remontowano, a rozbudowano ją w latach 1912 – 1919, powiększając o dwie kaplice boczne, dzięki czemu kościół przybrał formę krzyża. W czasie II wojny światowej kościół został uszkodzony i był remontowany w 1948 i 1975 roku. W 2002 roku staraniem proboszcza ks. kan. Tomasza Raczkowskiego przeprowadzony został gruntowny remont świątyni. Jest to budowla murowana z cegły i kamienia zwanego opoką – otynkowana, jednonawowa. Kościół był wzniesiony w stylu barokowym, ale wskutek licznych zniszczeń i przebudowań zatracił swe pierwotne cechy stylowe. Przy prezbiterium mieści się zachrystia, przy nawie zaś – kruchta i dwie duże kaplice. Wewnątrz są trzy ołtarze z drewna dębowego, dostosowane do stylu barokowego wykonane w latach 1913 – 1914 przez Bolesława Bojakowskiego z Lublina. Platony na sufitach kaplic pomalowane zostały w 1919 roku przez C. Mikłasińskiego; polichromia pochodzi z lat 1955 – 56. W ołtarzu głównym jest obraz św. Jana Chrzciciela (1937 – 39) oraz drugi – Matki Bożej z Dzieciątkiem z I połowy XVII wieku. Ponadto na uwagę zasługują: chrzcielnica z rzeźbionego piaskowca (połowa XVII wieku), rzeźba Chrystusa Zmartwychwstałego z drewna polichromowanego (II połowa XVII wieku), krucyfiks z drewna polichromowanego (początek XVIII wieku). Feretrony zostały wykonane na początku XX wieku z drewna polichromowanego i złoczonej blachy.

Dwa obrazy – „Św. Trójcy” i „Przemienienie Pańskie” pochodzą z końca XIX wieku. Plebania została wybudowana w 1907 roku, rozbudowano ją o piętro w latach 1971 – 1972.

Wokół kościoła rośnie bogaty drzewostan – kilkanaście lip (340 cm i 415 cm w obwodzie).

Na szczególną uwagę zasługuje rosnący przy plebanii okazały dąb szypułkowy pomnik przyrody.

Następnie kierujemy się drogą gminną Wilkołaz – Obroki do skrzyżowania z drogą gruntową, gdzie skręcamy w lewo (na Zagrody) – ok. 50 m., jesteśmy w miejscu, w którym stał kiedyś pierwszy kościół.

✚ Najstarszą wzmiankę o kościele zwanym Zagrody zamieścił Jan Długosz w *Liber Beneficiorum* (L. B. II. Str. 551 - 552). Jako datę powstania parafii podaje rok 1325. Stwierdził, że pierwotny kościół był drewniany, konsekrowany pod wezwaniem Św. Jana Chrzciciela. Z powodu zaniedbań spowodowanych pomorem wśród mieszkańców kościół ten uległ zniszczeniu. Na jego miejscu wzniesiono drugi - także drewniany, jednak w połowie XVII wieku został spalony prawdopodobnie przez Szwedów. Miała to być kara za udział tutajśkich chłopów w walkach partyzanckich ze szwedzkim najeźdźcą. Do czasu budowy obecnego kościoła, obok kościoła na Zagrodach istniał także cmentarz przykościelny.

- ✚ Na miejscu po spalonym kościele rośnie okazały pomnik przyrody - lipa drobnolistna. Jej obwód mierzony na wysokości 130 cm wynosi 340 cm, wysokość 26 m, a średnica korony 15 m. Jako pomnik przyrody zarejestrowana od 1988 r.

Wzdłuż drogi gminnej tzw. „Zagrody” znajduje się urokliwa aleja z rzadko już występujących kilkunastu robinii akacjowych. Wewnątrz sąsiedniego ogrodu znajduje się kapliczka wykonana w pniu lipy, z figurką Matki Boskiej. Droga prowadzi wzdłuż doliny bezimiennego cieku wodnego, wpadającego do rzeki Urzędówki.

Dalej po przejechaniu całego odcinka przez Zagrody, skręcamy w prawo na drogę gminną Wilkołaz Pierwszy - Obroki, dojeżdżamy do posesji Nr 184.

Rośnie tu lipa drobnolistna, o obwodzie pnia 410 cm i wysokości 20 m, uznana za pomnik przyrody w 1977 r.

Dojeżdżamy do końca wsi Wilkołaz Pierwszy, do skrzyżowania dróg asfaltowych Wilkołaz Pierwszy i Wilkołaz- Marianówka, skąd można zobaczyć znajdujący się w Obrokach dworek z 1924 r. i pozostałość folwarczną .

✚ *Dom mieszkalny jest pozostałością dworku, który zbudowano w 1880 roku na potrzeby Ordynacji Zamoyskich. Piętro dostawiono w 1905 r. Wspomniany dworek nabyła od ordynata Zamoyskiego, przed II wojną światową pochodząca z Wołynia szlachecka rodzina Teleszyńskich. Przez wiele lat dworkiem zarządzała Ludwika von Kleist – również pochodząca z Wołynia szlachcianka, która bardzo dobrze zapisała się w pamięci okolicznych mieszkańców. Była wielką patriotką bez reszty zaangażowaną w pracę konspiracyjną w czasie okupacji niemieckiej.*

Jadąc odnogą od trasy rowerowej w kierunku Żurawińca widzimy przepiękną aleję dębową przy boisku gminnym w Obrokach.

Następnie po przejechaniu ok. 500 m docieramy do lasu mieszanego świeżego, odpowiadającego świetlistej dąbrowie, z drzewostanem: grab, lipa z domieszką klonów. W warstwie krzewów występuje leszczyna, wiciokrzew, jarzębina czasem kalina i bez czarny.

✚ Na szczególną uwagę zasługują skupiska wawrzynka wilczelyko – rośliny ściśle chronionej. Możemy również spotkać rzadkie zwierzęta: trzmielojada, ortolana, uszatkę, puszczyka, kowalika, kokoszkę, jarzębatkę, borsuka czy natknąć się na gniazda myszołowa. Około 1 km w głąb lasu z obiektów podworskich rodziny ordynatów Zamoyskich, a następnie rodziny Dąbrowskich pozostał staw śródleśny, który naturalnie łączy się z lasem oraz pozostałości parku. Rośliny stawu to: pałka wąskolistna, rdestnica pływająca, rzęsa drobna. W otoczeniu stawu spotykamy fragmenty lasów porastających bezodpływowe zagłębienia, np. zarośla wierzb szerokolistnych, fitocenozę torfowiska. Jest to miejsce bardzo atrakcyjne i jeżeli obserwator jest wytrwały, może zaobserwować gatunki rzadkich roślin: bzu koralowego i wgłęбки wodnej.

Wracamy z powrotem do drogi Wilkołaz – Marianówka kierując się w prawo drogą leśną przez tereny Nadleśnictwa Kraśnik, potem drogą polną częściowo biegnącą równolegle lasu.

Na skraju lasu widoczna jest ambona myśliwych, nieopodal stał dom Ludwika von Kleist, który w czasach II wojny światowej był miejscem stacjonowania i działania partyzantów. Podobno partyzanci nazywali Panią Ludwikę „Cioteczką”.

Mijamy przejazd i tory kolejowe, następnie brzegiem lasu Wilkołaza Drugiego i dalej przez Obroki, Marianówkę, kierujemy się w stronę szkoły podstawowej w Marianówce (na działce rośnie okazała lipa). Jadąc do końca wsi Marianówka napotykamy cztery lipy w otoczeniu drewnianego krzyża przydrożnego. Następnie udajemy się granicą gminy Wilkołaz i Borzechów do drogi powiatowej, a potem drogą gruntową i asfaltową gminną udajemy się do Wilkołaza Dolnego i Zalesia.

Na skraju lasu Zaleskiego mijamy pomnik w hołdzie poległym żołnierzom N.S.Z. Widomskiemu Stanisławowi ps. „Longin” i Sprawce Władysławowi w dramatycznej walce z Żandarmerią Niemiecką w dniu 27 maja 1943 r. w miejscowości Zalesie (przy drodze powiatowej Zalesie – Białowoda – Kłodnica).

Wjeżdżamy do wsi Białowoda gm. Borzechów mijając po drodze okazały las w Zalesiu i w drodze powrotnej wracamy drogą gminną Ewunin – Zamajdanie do Ewunina.

- ✚ Mijamy pomnik poświęcony pamięci żołnierzy Mjr Zapory Por. Mieczysława Pruszkiewicza ps. „Kędziorek” i Waleriana Tyra ps. „Walerek”.

Jedziemy przez Ewunin.

- ✚ *Według tradycji wieś darowana przez Bolesława Wstydliviego franciszkanom z Zawichostu. Następnie w początkach XVI w. miała znajdować się w rękach Bystramów, którzy jakoby podarowali ją Mikołajowi Rejowi. Powyższe informacje nie zostały potwierdzone źródłowo, jak też na kartografii. Z tejże kartografii wynika, że wieś utworzona została w 4 ćw. XIX w. na bazie folwarku z 1 poł. XIX w. wchodzącego w skład dóbr Ostrów, nazywanego początkowo Majdanem Ostrowskim (Mapa Kwatermistrzostwa Generalnego i austriacka mapa z 1914 r.). Z czasem przyjęła się odmienna nazwa pochodząca od założycielki i właścicielki dóbr Ewy Smoczyńskiej.*

Wieś w układzie W – Z, jednodrożnicowa, pierwotnie z zabudową jednostronną (po północnej stronie). Zabudowa po południowej stronie pojawiła się w okresie międzywojennym. We wschodniej części wsi znajduje się murowana, kryta czterospadowym dachem szkoła pochodząca z okresu międzywojennego.

Jadąc wzdłuż asfaltowej drogi Ewunina podziwiamy ciągnące się malownicze strome zbocza. Częstym widokiem są w nich stare norki jaskółki brzegówki. Z roślinności na uwagę zasługuje kłosowica pierzasta, lebioda, występują czasem gatunki chronione: konwalia majowa, podkolan biały, pierwiosnek lekarski, kopytnik zwyczajny. Rzadkie gatunki to: korzeniówka pospolita i narecznica. Dojeżdżamy do Ostrowa. Zatrzymujemy się przy mogile z granitowym pomnikiem. Na ciemnej płycie z granitu znajduje się napis: „Mogiła zbiorowa żołnierzy z I wojny światowej 1915 roku.” Całość jest zwieńczona metalowym krzyżem z wizerunkiem Chrystusa.

✚ Jest to miejsce spoczynku żołnierzy. Historia tego pomnika związana jest z działaniami wojennymi w czasie I wojny światowej. Latem 1915 roku ruszyła na Lubelszczyznę ofensywa wojsk niemieckich i austro - węgierskich. 12 lipca 1915 roku rozpoczęła się bitwa o Urzędów, którego broniły jednostki 3 Armii Rosyjskiej gen. Dmitriewa. W zaciętych walkach brały udział walczące po stronie austriackiej 4 i 5 pułk piechoty I Brygady Legionów Piłsudskiego, który stacjonował w Kraśniku i Urzędowie. Działania bojowe toczyły się m.in. na polach Zalesia i Ewunina. Obie walczące strony poniosły olbrzymie straty. Poległych chowano we wspólnych mogiłach - Polaków, Rosjan, Węgrów i Austriaków razem.

✚ *Do końca XVIII w. wieś stanowiła wschodnią część Popkowic. W XV w. była tu karczma i młyn ze stawem. W XVI w. według tradycji ostatni z rodu Bystramów podarował swe dobra Mikołajowi Rejowi, który założył wśród tutejszych lasów myśliwski dwór. W końcu XVIII w., oddzielony od Popkowic Ostrów, stał się samodzielnym centrum dóbr należących do rodziny Smoczyńskich. W 1820 r. dobra nabył Andrzej Mazurkiewicz i w rękach tej rodziny pozostawały do 1946 r., kiedy to majątek upaństwowiono. W latach 80-tych XIX w. na terenie zespołu znajdował się murowany dwór, przy którym był ogród owocowy z sadzawkami oraz 37 drewnianych budynków gospodarczych.*

Obecnie żaden z budynków nie zachował się, a jedyną pozostałością w terenie jest szczątkowo zachowana zieleń parkowa (lipy). Zachowały się niewielkie fragmenty alei lipowej oraz zdziczałe zarośla, będące odrostami dawnych drzew. Ponadto w obrębie dóbr znajdował się młyn wodny i cegielnia funkcjonująca jeszcze w okresie międzywojennym (nie zachowane). Wieś w układzie Płn. – Płd., jednodrożnica, z obustronną znacznie rozluźnioną zabudową. Na lipie, w pobliżu dawnego zespołu dworskiego przymocowana jest drewniana kapliczka.

Od krzyżówki podążamy w lewo drogą asfaltową Urzędów – Wilkołaz do zakrętu, następnie asfaltową drogą powiatową Wilkołaz – Białowoda przekraczamy most na rzece Urzędówce i kierujemy się odnogą (droga gruntowa) do zabytku „Okopek” wpisanego do Rejestru Zabytków Województwa Lubelskiego pod nr A/344.

✚ *Wzgórze tzw. „Okopek” w Zalesiu figuruje w literaturze archeologicznej jako wczesnośredniowieczne grodzisko. Jego powstanie datowane jest na VIII – XIX w. n.e. i wiąże się go z osadnictwem plemienia Lędzian. Teren zajęty przez „Okopek” ma 38 m długości na osi wschód – zachód i 18 m szerokości na osi północ – południe. Znajduje się przy prawej krawędzi wysoczyzny nad doliną rzeki Urzędówki. Od strony wschodniej o południowej broniły go pionowe (do 15 m) zbocza wysoczyzny. Zachowały się pozostałości sztucznych umocnień wzdłuż północnej strony – suchy rów – fosa (szerokość – 3 m głębokość – ok. 60 cm). Konstrukcje drewniane miały charakter solidnego parkanu z drewnianych bali, które zostały spalone najpewniej w XVII wieku. Ostatnie badania wykluczają jednak „Okopek” z mapy wczesnośredniowiecznych grodzisk. Było to niewielkie „fortalicjum” wykorzystywane jedynie w razie groźących najazdów.*

Wracając z „Okopka” zjeżdżamy na drogę powiatową i kierujemy się na wprost drogą gruntową w kierunku rzeki Urzędówki i docieramy do przepięknego wąwozu lessowego z bogatą roślinnością. Przekraczamy nowym mostem w ciągu drogi gminnej rzekę Urzędówkę i dojeżdżamy do drogi asfaltowej Wilkołaz – Urzędów, skręcamy w prawo po przejechaniu 200 m kierujemy się drogą asfaltową do Zalesia Południowego (2,5 km) i w prawo (1,1 km) do Ostrowa – Kolonii. Następnie drogą powiatową asfaltową Rudnik – Ostrów (1 km) skręcamy w lewo (1,2 km) przejeżdżamy obok przydrożnego krzyża, skręcamy w lewo, mijamy przepiękny kompleks leśny w Ostrowie (1,1 km), skręcamy w lewo (ok. 1 km) i dojeżdżamy do prywatnej stadniny koni.

Następnie skręcamy w prawo (ok. 1 km) i dojeżdżamy do murowanej kapliczki (biały murowany krzyż na podmurówce), skręcamy w lewo (ok. 1,4 km – droga schetynówka).

Wracamy na drogę powiatową Ostrów – Rudnik i po przejechaniu 300 m skręcamy w lewo i połą drogą gruntową (ok 4,0 km) przekraczamy drogę Wilkołaz – Urzędów obok cegielni, drogą gminną przejeżdżamy przez most i dojeżdżamy do Wilkołaza Dolnego.

✚ *Wieś powstała na bazie folwarku należącego do ordynacji Zamoyskich, wzmiankowanego w czwartej ćwierci XIX w. Folwark od początku był dzierżawiony. W jego skład wchodził murowany dwór i cztery budynki gospodarcze oraz 14 drewnianych. Poprzedzony owalnym podjazdem dwór, otoczony był parkiem. Wzdłuż wschodniej granicy znajdowały się trzy stawy rybne. W 1937 roku folwark wykupiony został przez Bank Rolny, a następnie rozparcelowany. Z całości wydzielono 59 ha (łącznie z zespołem dworskim i folwarcznym), które nabyła Helena Dębowska. W 1946 r. majątek został upaństwowiony i rozparcelowany. Obecnie z zespołu zachował się: murowany młyn z 1881 r. przebudowany w 1927 i 1938, zrujnowana obora oraz częściowo rozebrany czworak. Młyn trójkondygnacyjny, z niewielkimi prostokątnymi okienkami, pokryty spłaszczonym dwuspadowym dachem, z oskarpowaną wschodnią ścianą. We dworze, po wojnie początkowo mieściła się szkoła, następnie piekarnia. Z czasem nieremontowany budynek popadł w ruinę i został rozebrany. Stosunkowo duży park, pozbawiony właściwej opieki wycięto.*

Od młyna kierujemy się na ostatni odcinek trasy rowerowej o długości 2,6 km.

Przy skrzyżowaniu dróg Wilkołaza Drugiego i Wilkołaza Dolnego jest sadzawka będąca pozostałością po stawach rybnych oraz kapliczka murowana z rzeźbą przedstawiającą św. Jana Nepomucena.

✚ *Figurkę świętego wykonano prawdopodobnie na przełomie XIX i XX wieku na zamówienie dzierżawcy majątku. Ustawiono ją przy stawie, wzdłuż drogi między dworem a Wilkołazem Drugim. Z upływem czasu posążek niszczał coraz bardziej i mimo prób, mieszkańcom Wilkołaza Drugiego początkowo nie udało się pobydować kapliczki. Dlatego też postanowili postawić krzyż - miało to miejsce 16 maja 1948 roku. Ostatecznie - mimo sprzeciwu ówczesnych władz, dzięki uporowi i odwadze mieszkańców Wilkołaza Drugiego - kapliczka została potajemnie wystawiona w 1963 roku.*

Z historii: Święty Jan Nepomucen jest, obok św. Floriana, postacią najczęściej przedstawianą w polskich kapliczkach. Zawsze pokazywany w szatach kanonika z epoki kontrreformacji. Na czarnej lub fioletowej (kolor kanonika) sutannie biała, sięgająca do kolan komża zakończona ażurową koronką. Na ramionach mantolet – pelerynka, często podszyta gronostajowym futrem, zawiązana ozdobnym sznurem. Na głowie biret z czterema rogami. Czasami na ramionach stuła – oznaka spowiednika. Prawie zawsze twarz z brodą i wąsami. Głównymi atrybutami św. Jana Nepomucena są: krzyż trzymany w rękach, aureola z pięcioma gwiazdami symbolizującymi pięć ran Chrystusa i pięć liter łacińskiego słowa „tacui” (milczałem), liść palmy jako symbol męczeńskiej śmierci.

Jan urodził się w czeskiej miejscowości Pomuk (później Nepomuk) i stąd jego drugie imię, a także potoczne nazywanie figur tego świętego Nepomukami. Jako syn burmistrza otrzymał wykształcenie prawnicze. Po studiach w Padwie został kanonikiem regularnym przy katedrze, później wikariuszem generalnym arcybiskupa praskiego. Zanim zginął śmiercią męczeńską pełnił posługę kapłańską na dworze króla Wacława IV w Pradze, był spowiednikiem królowej. Jako doradca arcybiskupa uczestniczył w sporze z królem o prawa kościoła. Za odmowę wyjawienia tajemnicy spowiedzi królowej spotkała go straszna kara. Wacław IV, po długich torturach i męczeńskiej śmierci, nakazał ciało jego wrzucić do Wełtawy. Stąd święty Jan Nepomucen uważany jest za symbol milczenia. Został kanonizowany w 1729 r. przez papieża Benedykta XIII. Od tego czasu ma miejsce powstawanie ogromnej ilości kapliczek z tym świętym. Pierwowzorem jest figura z brązu z 1683 r. stojąca na moście Karola w Pradze. Podobno w Europie jest ok. 30 tysięcy rzeźb św. Jana Nepomucena a w Polsce ponad 4 tysiące różnych jego przedstawień. Jego święto obchodzone jest w Kościele 16 maja a w Polsce 21 maja, gdyż 16 maja jest świętem polskiego męczennika Andrzeja Boboli. Święty Jan jest patronem szczerzej spowiedzi, księży spowiedników i kanoników oraz orędownikiem wszystkich związanych z żywiołem wody: tonących, marynarzy, rybaków. Chroni też mosty, źródła, studnie i zapobiega zagrożeniom spowodowanym przez wodę: utonięciom, powodziom, oberwaniem chmur, gradobicom. To wyjaśnia tak licznie występowanie kapliczek z Nepomukami na skraju rzek. Gdy stoją daleko od brzegu wskazują najczęściej ślady dawnych rozlewisk. Zawsze kapliczkami opiekowali się mieszkańcy z sąsiednich domów. To wspaniale, że są tacy właśnie ludzie, którzy bezinteresownie pielęgnują miejscowe tradycje i dbają o pamiątki z dawnych lat. Oby znaleźli się kolejni opiekunowie przydrożnych kapliczek, którzy będą troszczyć się o ich przetrwanie.

Od kapliczki jedziemy przez Wilkołaz Drugi asfaltową drogą gminną, droga ta obsadzona jest kilkunastoma lipami. Jest to niewątpliwie pozostałość nasadzeń z okresu istnienia folwarku w Wilkołazie Dolnym. Na uwagę zasługują krzyże przydrożne i kapliczki.

- ✚ Przy posesji Nr 99 znajduje się krzyż obok wiekowej lipy. Następnie przy posesji Nr 31, zarówno po jednej jak i po drugiej stronie drogi, znajduje się przepiękny drzewostan w skład, którego wchodzi lipy i kasztanowce.

W obrębie ogrodu znajduje się kapliczka wykonana w pniu drzewa lipowego.

Przy posesji Nr 24 po stronie lewej znajduje się drewniany krzyż pośród którego rosną cztery okazałe lipy.

Również przy posesji Nr 8 znajduje się drewniany krzyż w sąsiedztwie którego również rosną wiekowe lipy.

Przejeżdżamy przez tory i dojeżdżamy do kościoła parafialnego, końcowego odcinka szlaku rowerowego. Wilkołaskie uroczyska zapraszają na rowerowy szlak !

Opis techniczny

1. Zaczynamy od zwiedzania Kościoła parafialnego w Wilkołazie Pierwszym. Wychodząc z Kościoła kierujemy się na leżącą naprzeciw niego drogę gminną, tzn. „błonie”.
2. **KM START: 0+000** → Drogą „błonie” przejeżdżamy asfaltowy odcinek 350 metrów i na skrzyżowaniu dróg gminnych **skręcamy w lewo**.
3. **KM START: 0+350** → Ten odcinek drogi w przeważającej większości ma nawierzchnię szutrową, z wyjątkiem początkowych 30 metrów, oraz końcowych 100 metrów, gdzie występuje nawierzchnia asfaltowa. Po 110 metrach, droga zmienia kierunek skręcając pod kątem 90° w prawo. Później przez 1,1 km jedziemy prosto ciągiem drogi, aż do skrzyżowania dróg gminnych. Na skrzyżowaniu dróg gminnych **skręcamy w prawo**.
4. **KM START: 1+550** → Asfaltowym odcinkiem drogi, przez 220 metrów jedziemy prosto do najbliższego skrzyżowania dróg gminnych. Na skrzyżowaniu **skręcamy w lewo**, powracając na tzn. „błonie”.
5. **KM START: 1+770** → Po przejechaniu 1,4 km asfaltowym odcinkiem drogi „błonie” docieramy do skrzyżowania dróg gminnych. Na skrzyżowaniu **skręcamy w lewo**.
6. **KM START: 3+170** → Po przejechaniu 50 metrów odcinkiem asfaltowej drogi **skręcamy w prawo**.
7. **KM START: 3+220** → Przed nami odcinek drogi szutrowej o długości 600 metrów. Pod koniec odcinka droga pod kątem 90° zmienia kierunek skręcając w prawo. Zaraz po tym zakręcie dojeżdżamy do skrzyżowania dróg gminnych, na którym **skręcamy w lewo**.
8. **KM START: 3+820** → Po przebyciu 750 metrów drogą szutrową dojeżdżamy do skrzyżowania dróg, na którym **skręcamy w lewo** kierując się w głąb lasu.
9. **KM START: 4+570** → Kierując się leśną, utwardzoną na początkowym odcinku płytami jumb, drogą po przejechaniu 1,1 km docieramy do stawu śródleśnego.
10. **KM START: 5+670** → Spod stawu śródleśnego wracamy leśną drogą częściowo utwardzoną płytami jumb przez 400 metrów. Po 400 metrach, gdy droga skręca w lewo, my kierujemy się na wprost skrajem lasu (las będzie po prawej stronie).
11. **KM START: 6+070** → Leśną, później polną drogą jedziemy przez 1 340 metrów. Nigdzie nie odbijamy. Dopiero po dojechaniu do skrzyżowania z wyasfaltowaną drogą gminną skręcamy w prawo.
12. **KM START: 7+410** → Asfaltową drogą gminną jedziemy aż do skrzyżowania przy szkole podstawowej. Długość tego odcinka drogi to 3,0 km. Na skrzyżowaniu jedziemy na wprost.
13. **KM START: 10+410** → Drogą gminną jedziemy do najbliższego skrzyżowania. Ten odcinek szlaku ma długość 1,4 km, z czego początkowych 500 metrów ma nawierzchnię asfaltową, zaś pozostałe 900 metrów nawierzchnię szutrową. Po dojechaniu do skrzyżowania **skręcamy w lewo**.
14. **KM START: 11+810** → Po przejechaniu 1,7 km (początkowe 1,4 km nawierzchnią szutrową, pozostałe 0,4 km nawierzchnią asfaltową) dojeżdżamy do wyasfaltowanej drogi powiatowej, na której **skręcamy w lewo**.
15. **KM START: 13+510** → Po przebyciu 350 metrów drogą asfaltową **skręcamy w lewo** na nieutwardzoną drogę.
16. **KM START: 13+860** → Po przejechaniu kolejnych 220 metrów drogą nieutwardzoną **skręcamy w lewo**.
17. **KM START: 14+080** → Nawierzchnią szutrową jedziemy prosto przed siebie nigdzie nie zbaczając. Po przejechaniu 1,6 km dojeżdżamy do wyasfaltowanej drogi gminnej. **W tym miejscu jedziemy na wprost, z góry w dół**.
18. **KM START: 15+680** → Nawierzchnią asfaltową jedziemy prosto przez 950 metrów, po czym skręcamy w **prawo w drogę szutrową**.
19. **KM START: 16+630** → Przez 2,2 km jedziemy przed siebie prowadzącą nas drogą szutrową (po drodze mamy dwa zakręty pod kątem 90° pierwszy w prawo, drugi w lewo), nigdzie nie

zbaczając dojeżdżamy do skrzyżowania z wyasfaltowaną drogą powiatową. Ostatni odcinek 500 metrów jest wyasfaltowany. Na skrzyżowaniu z drogą powiatową **skręcamy w prawo**.

20. **KM START: 18+810** → Jedziemy 500 metrów wyasfaltowaną drogą powiatową, aż do najbliższego skrzyżowania z wyasfaltowaną drogą gminną. Na skrzyżowaniu **skręcamy w prawo** w drogę gminną.
21. **KM START: 19+330** → Po 20 metrach skręcamy w lewo w gruntową drogę polną prowadzącą w stronę lasu.
22. **KM START: 19+350** → Jadąc przez 670 metrów drogą gruntową dojeżdżamy do lasu. Na skraju lasu skręcamy w lewo w kolejną drogę gruntową.
23. **KM START: 20+020** → Po 260 metrach dojeżdżamy do wyasfaltowanej drogi powiatowej, w której skręcamy w prawo.
24. **KM START: 20+280** → Wyasfaltowaną drogą powiatową jedziemy przez 900 metrów aż do skrzyżowania ze znakiem na miejscowość Białowoda. W tym miejscu zjeżdżamy z drogi powiatowej i **skręcamy w lewo** w wyasfaltowaną drogę gminną.
25. **KM START: 21+180** → Asfaltowym odcinkiem drogi gminnej jedziemy prosto przed siebie przez 650 metrów. Po dojechaniu do rozwidlenia dróg **skręcamy w lewo** w drogę szutrową.
26. **KM START: 21+830** → Po 120 metrach drogą szutrową dojeżdżamy do kolejnego skrzyżowania na którym **skręcamy w lewo**.
27. **KM START: 21+95** → Przez 1,4 km jedziemy drogą szutrową dojeżdżając do skrzyżowania z wyasfaltowaną drogą powiatową oraz wyasfaltowaną drogą gminną. W tym miejscu, odbijamy **lekko w prawo**, kierując się na wyasfaltowaną drogę gminną w kierunku miejscowości Ewunin.
28. **KM START: 23+350** → Drogą asfaltową jedziemy przez 3,5 km, aż do skrzyżowania z asfaltową drogą powiatową. Na tym skrzyżowaniu **skręcamy w lewo**.
29. **KM START: 26+850** → Przez 800 metrów drogą asfaltową jedziemy lekko w górę. Zaraz przed tym, gdy droga którą podążamy zniknie za zakretem, my na skrzyżowaniu **skręcamy w lewo** w wyasfaltowaną drogę powiatową w kierunku miejscowości Zalesie.
30. **KM START: 27+650** → Drogą asfaltową jedziemy przez 400 metrów po czym dojeżdżamy do skrzyżowania z drogami gminnymi. Wpierw skręcamy w lewo i po 250 metrach docieramy do „Okopka”.
31. **KM START: 28+050** → Drogą nieutwardzoną przejeżdżamy 250 metrów wracając tym samym do wyasfaltowanej drogi powiatowej.
32. **KM START: 28+300** → Po przejechaniu 400 metrów drogą gruntową, zjeżdżamy wózem do mostu na rzece Urzędówce. Po przekroczeniu mostu jedziemy na wprost lekko pod górę.
33. **KM START: 28+700** → Pokonujemy 500 metrów drogą szutrową dojeżdżając do wyasfaltowanej drogi powiatowej. Na skrzyżowaniu **skręcamy w prawo**.
34. **KM START: 29+200** → Po przejechaniu 350 metrów drogą asfaltową **skręcamy w lewo** w drogę wyasfaltowaną w kierunku miejscowości Zalesie.
35. **KM START: 29+550** → Drogą asfaltową jedziemy przez 2,5 km, aż do skrzyżowania dróg gminnych. Na skrzyżowaniu **skręcamy w prawo** – w drogę wyasfaltowaną.
36. **KM START: 32+050** → Wyasfaltowaną drogą gminną jedziemy przez 1,1 km do skrzyżowania z drogą powiatową. Na skrzyżowaniu **skręcamy w prawo**.
37. **KM START: 33+150** → Po przejechaniu wyasfaltowaną drogą powiatową 950 metrów **skręcamy w lewo** w drogę gminną.
38. **KM START: 34+100** → Przez 1,2 km jedziemy aż do skrzyżowania dróg gminnych. Ten odcinek drogi na początkowej długości 400 metrów jest wyasfaltowany, pozostałe 800 metrów ma nawierzchnię szutrową. Na skrzyżowaniu dróg **skręcamy w lewo**.
39. **KM START: 35+300** → Drogą szutrową jedziemy przez 1,1 km przy pierwszej możliwości **skręcając w lewo**.
40. **KM START: 36+400** → Drogą szutrową jedziemy przez 1,2 km dojeżdżając do skrzyżowania dwóch dróg. Na skrzyżowaniu **skręcamy w prawo** w wyasfaltowaną drogę gminną.

41. **KM START: 37+600** → Przez 1,1 km jedziemy asfaltem. Po przebyciu tego odcinka na skrzyżowaniu **skręcamy w lewo** w wyasfaltowaną drogę gminną.
42. **KM START: 38+700** → Jedziemy drogą asfaltową przez 1,4 km dojeżdżając do skrzyżowania z wyasfaltowaną drogą powiatową. Na skrzyżowaniu **skręcamy w prawo**.
43. **KM START: 40+100** → Wyasfaltowaną drogą powiatową jedziemy przez 290 metrów, po czym na jej zakręcie **skręcamy w lewo**.
44. **KM START: 40+390** → Drogą gruntową jedziemy prosto przez 1,7 km dojeżdżając do skrzyżowania dróg gminnych. Na skrzyżowaniu **nigdzie nie skręcamy ciągle jadąc prosto**.
45. **KM START: 42+090** → Dalej drogą gruntową jedziemy przez 2,35 km dojeżdżając do skrzyżowania z drogą powiatową. Na skrzyżowaniu **jedziemy na wprost** w kierunku Wilkołaza Drugiego.
46. **KM START: 44+440** → Jedziemy przez 250 metrów wyasfaltowaną drogą gminną. Na znajdującym się na łuku skrzyżowaniu dróg gminnych skręcamy w lewo.
47. **KM START: 44+690** → Po przejechaniu kolejnych 250 metrów drogą asfaltową po prawej stronie mamy ruiny dawnego budynku młyna. Z tego miejsca zawracamy i jedziemy 250 metrów z powrotem w kierunku skrzyżowania dróg gminnych.
48. **KM START: 44+940** → Główną drogą jedziemy przed siebie nigdzie nie zbacając. Po przejechaniu asfaltem odcinka 2,7 km dojeżdżamy do Kościoła parafialnego w Wilkołazie Pierwszym – miejsca startowego naszego szlaku.

KONIEC KM: 47+640.